

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 468/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť E. Ď., zastúpenej advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou, Rastislavova 68, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd osvedčením o dedičstve z 2. apríla 2014 v konaní vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 1 D/2/2014 a postupom notárky JUDr. Dany Fričovej v konaní vedenom pod sp. zn. D not 25/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. Ď. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2014 doručená sťažnosť E. Ď. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd osvedčením o dedičstve z 2. apríla 2014 v konaní vedenom na Okresnom súde Trebišov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 D/2/2014 a postupom notárky JUDr. Dany Fričovej v konaní vedenom pod sp. zn. D not 25/2014 (ďalej aj „súdna komisárka“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v dedičskej veci po poručiteľovi neb. M. G. bola súdnou komisárkou 2. apríla 2014 schválená dohoda o vypořádání dedičstva, podľa ktorej veci v celkovej hodnote 75 800,86 € (termínované vkladné knižky, sporiaci účet, termínovaný vklad a podielové listy) nadobudla do svojho výlučného vlastníctva v celosti jediná dedička E. V. (veľkosť jej zákonného podielu na majetku poručiteľa predstavovala 1/12) s povinnosťou výplaty stanovenej finančnej čiastky ostatným dedičom. Sťažovateľke (jej zákonný podiel na majetku poručiteľa je 1/8) bola zaviazaná vyplatiť sumu 5 600,31 €. O vydanom osvedčení o dedičstve sa sťažovateľka dozvedela až 13. mája 2014 po nahliadnutí do spisu, keďže osvedčenie o dedičstve jej nebolo doručované.

3. Sťažovateľka poukazuje na to, že jej zastupovanie spoludedičkou E. V. bolo právne neúčinné, keďže jej záujmy boli v rozpore so záujmami sťažovateľky a navyše bolo vykonávané na základe neplatného splnomocnenia. K namietanému porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť najmä tým, že v priebehu dedičského konania sťažovateľka nebola vypočutá ani poučená o svojich procesných právach a súdna komisárka konala iba s E. V. (podala návrh na dodatočné prejednanie dedičstva z dôvodu novoobjaveného majetku a v konaní vystupovala ako splnomocnená zástupkyňa sťažovateľky a ostatných spoludedičov). Súdna komisárka neskúmala ani to, či *„neexistuje rozpor medzi záujmami splnomocneného zástupcu (spoludediča) a sťažovateľky, a to za situácie, keď na základe dohody o vypořádání dedičstva schválenej osvedčením o dedičstve zo dňa 02. 04. 2014 sťažovateľka nenadobudla z dedičstva žiaden podiel a jediným nadobúdateľom dedičstva sa stal splnomocnený spoludedič“*.

4. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti uviedla, že „*niet pochyb, že takáto dohoda bola zjavne v rozpore so záujmami sťažovateľky. Vzhľadom na to, že veľkosť zákonného podielu sťažovateľky bola 1/8, mala sťažovateľka z dedičstva po poručiťovi v celkovej hodnote 75.800,86 EUR obdržať plnenie v hodnote 9.475,11 EUR... K uzavretiu takejto dohody neoprávňovalo E. V. ani predložené plnomocenstvo, keďže z neho nevyplývalo oprávnenie spoludedičky nadobudnúť celé dedičstvo...“.*

5. Predmetné dedičské konanie podľa sťažovateľky nebolo spravodlivým súdnym konaním a súdna komisárka a okresný súd v predmetnom konaní jej tiež odňali možnosť vo veci riadne konať, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okrem toho „*osvedčením o dedičstve zo dňa 02. 04. 2014... došlo k neprípustnému zásahu do práva sťažovateľky na dedenie. Osvedčením o dedičstve bola schválená dohoda, na základe ktorej sťažovateľka nenadobudla z dedičstva žiaden podiel, hoci sťažovateľka bola zákonnou dedičkou po poručiťovi a veľkosť jej zákonného podielu bola 1/8. Sťažovateľka s uzavretím takejto dohody nikdy neudelila súhlas a takýto súhlas nevyplýva ani z plnomocenstva zástupcu, čím došlo k neprípustnému zásahu do práva sťažovateľky zaručeného v čl. 20 Ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru.“.*

6. Na základe uvedených skutočností a dôvodov sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu osvedčením o dedičstve z 2. apríla 2014 v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 D/2/2014 a JUDr. Danou Fričovou, notárkou v konaní vedenom pod sp. zn. Dnot 25/2014, porušené boli. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti ďalej žiadala, aby ústavný súd osvedčenie o dedičstve sp. zn. Dnot 25/2014, 1 D/2/2014 z 2. apríla 2014 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadala priznať náhradu trov konania v sume 284,08 €.

II.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu, a keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že táto je neprípustná, rozhodol o jej odmietnutí.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré

v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 135/05, I. ÚS 220/2014).

11. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že k porušeniu jej označených základných práv a slobôd malo dôjsť napadnutým osvedčením o dedičstve a postupom okresného súdu v dedičskom konaní, ktorým bolo odňaté jej právo konať pred súdom, pretože v konaní nebola vypočutá ani poučená o svojich procesných právach. Takisto namieta, že jej zastupovanie v tomto dedičskom konaní bolo v rozpore s jej záujmami a výsledok konania nezodpovedá jej zákonnému podielu.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 231 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) návrhom na obnovu konania možno napadnúť aj rozhodnutie vydané v konaní o dedičstve s výnimkou tých rozhodnutí, ktorých zrušenie alebo zmenu možno dosiahnuť podľa tohto zákona inak.

12. Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti konštatuje, že sťažovateľka pred jej podaním na ústavný súd disponovala účinným právnym prostriedkom nápravy proti právoplatnému rozhodnutiu vydanému v dedičskom konaní (osvedčení, ktorým bola schválená dohoda o vyporiadaní dedičstva medzi dedičmi), a to návrhom na obnovu konania (mimoriadny opravný prostriedok) v zmysle ustanovení druhej hlavy štvrtej časti

Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho rozsudok sp. zn. 1 Cdo 10/01 z 27. novembra 2001, podľa ktorého spôsobilým predmetom obnovy konania je aj osvedčenie o dedičstve podľa § 175zca ods. 1 písm. c) OSP.

13. Ústavný súd tiež viackrát judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, III. ÚS 5/2013, I. ÚS 667/2013), že ústavná sťažnosť je prípustná až po vyčerpaní a uplatnení mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania, resp. návrhu na obnovu konania) a po právoplatnom rozhodnutí o takomto mimoriadnom opravnom prostriedku. Pritom lehota na podanie takejto sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj tiež rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská proti Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54 alebo vo veci Soffer proti Česká republika, sťažnosť č. 31419/04, body 47 a 48).

14. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou, ako aj ďalšími návrhmi sťažovateľky meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014